

12 Eylül 2010

KIBRIS GAZETESİ

9 EYLÜL 1922 : İZMİR'İN KURTULUŞU

Prof. Dr. Turgut Turhan
(DAÜ Hukuk Fakültesi)

9 Eylül 1922 tarihi, yakın dönem Türk tarihi açısından oldukça önemli bir tarihtir. Zira bu tarihte, İngiliz emperyalizminin kanatları altında 15 Mayıs 1919 da Yunanlılar tarafından işgal edilmiş bulunan İzmir işgalden kurtarılmış ve “Kurtuluş Savaşı” da fiilen sona ermiştir. Bu yıl Ramazan bayramı ile birlikte kutlanan İzmir’in kurtuluşunu, önemine binaen, farklı tarihlerde Anadolu’nun çeşitli il ve ilçelerinde yapılagelen simgesel kurtuluş kutlamaları ile karıştırmamak ve biraz daha üzerinde durmak doğru olacaktır.

Askeri açıdan bakıldığında, İzmir’in kurtuluşu, Türk Kurtuluş Savaşını fiilen sona erdiren bir “ takip hareketi”dir. Ancak bu öyle bir takip hareketidir ki, M. Kemal’in verdiği “ Ordular, İlk hedefiniz Akdeniz’dir...İleri!” emrinden sonra, Türk ordusu, 400 km genişliğinde ve 328 km uzunluğunda olan bir cepheyi, Ağustos ayı gibi sıcak bir ayda , üstelik 150.00 kişilik bir ordu savaşarak 15 günde kat etmiş ve İzmir’e varmıştır. Bu takibin tanklarla, zırhlı personel taşıyıcılarla veya askeri kamyonlarla değil de, taşlık, dağlık ve dikenli çalılıklarla örtülü bir arazide piyadenin ayağıyla yapılmış olduğunu da ayrıca vurgulamak gerekir. Bu nedenle bu takip hareketi, dünya askeri literatürüne, “piyadenin süvariye geçtiği” ve “her evresi en ince ayrıntılarına kadar düşünülmüş icra edilmiş olan olağanüstü bir hareket” olarak girmiştir.

Öte yandan, ordunun başarıyla gerçekleştirdiği bu takip hareketi yine M. Kemal’in, o dönemin koşullarını ve Osmanlı’nın aksine, Türk insanının ruhsal yapısını çok iyi analiz ederek anlaması sonunda oluşturduğu bir “bütüncül savaş” anlayışının bir sonucu olarak gerçekleşmiştir. Gerçekten M. Kemal, özellikle Kütahya-Eskişehir savaşlarında ordunun yenilmesinden sonra Türk halkını da maddi ve manevi yönden Kurtuluş Savaşına dahil etmiştir. Meclisten başkomutan sıfatını aldıktan sonra, ordunun yeniden örgütlenmesi için getirdiği “ Milli Yükümlülükler” emirnameleri ile zaten ilk başlarda bölgesel direniş örgütleri, daha sonra da Kuvay-ı Milliye hareketi ile savaşa fiilen katılmış olan Anadolu insanını kurtuluşa inandırarak savaşla iç içe sokmuştur. Bu anlamda Sakarya Meydan Muharebesi ile başlayan ve 9 Eylül ile son bulan muharebeler süreci içinde artık düşmanla savaşan sadece ordu değil, bizzat Türk halkı olmuştur. Ulaşım araçlarına ihtiyaç duyulduğu için kağnıların da orduya teslimi istendiğinde 250 adet kağnyı, kocaları askerde olduğu için kadınların ve ihtiyarların getirmesi veya köyündeki tüm erkekler savaşta olduğu için içi erzak dolu kağnyı 60 km tek başına gece-gündüz sürerek İsmet Paşa’ya teslim etmeyi başaran küçük “Cimşit’li Ahmet” bu “ bütüncül savaş”ı anlatan en güzel örnekleridir.

Daha da önemlisi, M. Kemal 9 Eylül’de sadece işgalci Yunan ordusunu değil, Batı emperyalizminin en güçlü temsilcisi olan İngilizleri de bozguna uğratmıştır. Bazılarının söylediği gibi, Türk ordusu Kurtuluş Savaşında sadece Yunanlılarla savaşmamıştır. Tam tersine asıl savaşılan İngiltere olmuştur. Çanakkale ve Filistin cepheleri dahil, girdiği her savaşta sömürge askerlerini kullanan İngiltere, I. Dünya Savaşının hemen sonunda, özellikle Çanakkale savaşı sonrasında sömürgelerinin İngiliz ordusuna asker vermeyi reddetmeleri nedeniyle Anadolu’yu işgalde Yunanlıları kullanmış ve desteklemiştir. Yunanlıların, Batı Anadolu’da bir İyonya devleti kurmaya yönelik tarihi hayalleri de İngilizler tarafından kullanılmasını kolaylaştırmıştır. Bu nedenle Yunan ordusunu İzmir’e taşıyan İngiltere bu orduyu 9 Eylül tarihine kadar maddi ve manevi yönde desteklemiş ve hatta Kocaeli bölgesinde M. Kemal’in askerlerine ateş açacak kadar ileri gitmişlerdir. İngiliz resmi belgeleri, 22 Haziran 1920 de başlayan Yunan genel taarruzunun planlarının İngiliz kurmaylarıyla birlikte hazırlandığını açıkça yazmakta ve bu gerçek, o dönem İngiliz İstihbarat Bakanlığında görev yapmakta olan ünlü İngiliz tarihçi Toynbee tarafından da dile getirilmektedir. Ya İstanbul’da görev yapan İngiliz Yüksek Komiseri Amiral de Robeck’in dönemin başbakanı Lord Curzon’a sorduğu şu soruya ne demeli? “ Biz halen Türkiye ile savaşmaktayız....Barış Antlaşması(Sevr) bütün Türkleri bir araya getirmiştir....Bu halde dahi savaşa devam edecek miyiz?” Bütün bunlar da göstermektedir ki, M. Kemal’in savaşı sadece Yunan ordusu ile değil, yine O’nun ifadesiyle, “Yok yere Yunan kanının akmasına neden olan insanlıktan nasiplerini almamış olan İngiliz diplomatlarıdır”. Nitekim M. Kemal, tuttuğu defterlerde de İngilizlerin bu tutumunu hayretle karşıladığını vurgulamıştır ve “ Maskara bir kavmi Türkiye’yi istila ettirerek cihangir yapmak....siyasi ve askeri bir gaflet numunesi....Tarih, İngiltere Hükümetinin böyle gülünç bit teşebbüse umut bağlamasını hayretle kaydedecektir...” notunu düşmüştür. Dolayısıyla Kurtuluş Savaşında M. Kemal’e yenilen sadece Yunan değil, onu emperyalist emellerine alet eden İngiltere’dir. Nitekim bu kadar kanın akmasının bir numaralı sorumlusu olan Llyod George, Parlamentoda kendisine yöneltilen eleştirileri cevaplarırken, “ Asırlar nadir olarak dahi yetiştirir...Şu talihsizliğe bakınız ki, o büyük dahiyi asrımızda Türk ulusu yetiştirdi...M. Kemal’in dehasına karşı elimizden ne gelebilirdi ki?” demek suretiyle bu gerçeği itiraf etmiştir.

Kurtuluş Savaşını zaferle sonuçlandıran M. Kemal’e göre,” Hiçbir zafer gaye değildir...Zafer sadece kendisinden daha büyük olan bir gayeyi elde etmek için belli başlı vasıttadır...Her büyük zaferin kazanılmasından sonra yeni bir alem doğmalıdır.... Yoksa başlı başına zafer boşa gitmiş bir gayettir..” Yine M. Kemal’e göre, “Yüzyıllardan beri Türkiye’yi yönetenler çok şeyler düşünmüşler ama yalnız bir şeyi düşünmemişlerdir; Türkiye’yi!!” Biz ne yaptık acaba? 74 zaferinden sonra “yeni bir alem doğurabildik mi? Yoksa zafer boşa gitmiş bir gayret mi oldu? Yıllardır KKTC ni idare edenler Kıbrıs Türklerini düşündüler mi? Yoksa politik ilkesizlik, kaypaklık ve beceriksizlikleriyle Kıbrıs Türk halkına sadece zarar mı verdiler?